

Yttrande avseende betänkandet En robust skogspolitik för ett aktivt skogsbruk, 2025:93

Er beteckning: LI2025/01500

Sammanfattande synpunkter på förslagen

Författningsförslag

Länsstyrelsen tillstyrker förslag om rätt till ersättning enligt skogsvårdslagen 19§ (1.1)

Länsstyrelsen tillstyrker förslag om Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion (1.10)

Länsstyrelsen avstyrker förslag om främmande trädslag (1.1 och 1.4).

Länsstyrelsen avstyrker förslag kring förtydligandet i Jaktlagens 4 § (1.2)

Länsstyrelsen avstyrker förslag kring förtydligandet i Jaktlagens 4 § avstyrker förslag kring ändringen i miljöbalken 7 kap, 7§ (1.3)

Länsstyrelsen avstyrker förslag kring ändring av artskyddsförordningen (1.7)

Länsstyrelsen avstyrker införandet av skogsmarksskyddsområden (1.1, 1.3).

Övriga förslag

Länsstyrelsen avstyrker förslag om nytt mått för skogens klimatnytta (4.3)

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om en uttalad tydlig politisk avvägning för hur stor areal som bör undantas från skogsbruk (5.1.)

Länsstyrelsen avstyrker utredarens förslag att Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet i samråd med Länsstyrelsen ska utforma en strategi för att bevara, använda och utveckla de mest skyddsvärda kulturhistoriska lämningarna (5.2.)

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att Skogsstyrelsen bör prioritera arbetet med att säkerställa en långsiktig, ändamålsenlig och robust metod för att följa upp den hänsyn till miljön som har tagits vid skogliga åtgärder (5.2.)

Länsstyrelsen ställer sig i grunden bakom förslaget, att en förteckning över fågelarter vars populationer inte befinner sig på en tillfredställande nivå tas fram (5.3.)

Länsstyrelsen tillstyrker att ett beslut om att bilda ett naturreservat ska uttryckligen kunna upphävas om syftet med naturreservatet inte längre bedöms rimligt att uppnå (5.4) Länsstyrelse är däremot tveksam till om detta även ska gälla kommunala reservat.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att ett beslut om biotopskyddsområde ska kunna upphävas om det finns skäl för det (5.4.)

Länsstyrelserna tillstyrker förslaget om att rådgivning ska utgöra en betydelsefull del av Skogsstyrelsens kärnverksamhet (7.4).

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen kring uppföljning av de riksdagens mål om skogsproduktion (8.1.)

Länsstyrelsen avstyrker första, andra och tredje strecksatsen under punkt 1 och därmed också förslaget till författningsändring rörande främmande trädarter (8.3.)

Länsstyrelsen anser att punkt 2 under främmande trädarter (8.3) bör formuleras om.

Länsstyrelsen avstyrker punkt 3 under främmande trädarter (8.3.)

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att underrättelsekravet i skogsvårdslagstiftningen gällande skyddsdikning tas bort, förutsatt att dagens anmälningskrav enligt samrådsbestämmelserna i miljöbalken kvarstår (8.4)

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att Skogsstyrelsen får i uppdrag att se över sina föreskrifter om föryngringsåtgärder, i syfte att

förbättra möjligheterna för en tillsyn som är relevant för att gott föryngringsresultat (8.4)

Länsstyrelserna tillstyrker förslaget att Skogsstyrelsen inkluderar ungskogar i sin rådgivningsverksamhet (8.5).

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om gödsling (8.6).

Länsstyrelserna tillstyrker förslaget kring askåterföring (8.7)

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag i den del som avser skogsskador i naturreservaten (8.8)

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, SMHI och Skogsstyrelsen i uppdrag att gemensamt och i samråd med länsstyrelser och kommuner utveckla tydligare informationssystem till allmänheten gällande brandrisk och eldningsförbud i skogen samt utreda och lämna förslag på förbättrat regelverk avseende eldningsförbud.

Länsstyrelserna avstyrker förslaget om att ett tydligt mål att förebygga och begränsa skador orsakade av vilt regleras i författning (8.9).

Länsstyrelserna tillstyrker utredningens förslag att det behövs en förstärkt skogsforskning (9)

Den första strecksatsen rörande kring evidenskrav i instruktionerna till Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen avstyrks (10.7)

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att regeringen ska ta över viss rapportering till EU från expertmyndigheterna (11)

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att regeringen återkommande ger Miljömålsberedningen i uppdrag att föreslå etappmål för att tydligare styra miljömålsarbetet mot de uppsatta politiska målen (12.6).

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att ändra definitionen av gammal skog och gammal skog med särskilda naturvärden till definitionen i förnybarhetsdirektivet. (12.7)

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att ta bort preciseringen Ekosystemtjänster (12.7)

Länsstyrelsen avstyrker förslagen om ändringar av preciseringar (12.7)

Länsstyrelsen avstyrker förslagen om ändringar målmanual (12.7)

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att till miljö kvalitetsmålet begränsad klimatpåverkan (12.8) tillföra uppdrag till Naturvårdsverket avseende förslag på indikatorer för att följa LULUCF samt uppdraget till Miljömålsutredningen att ta fram förslag på åtgärder för att beskoga lämpliga markområden.

Länsstyrelsens roll, regional förankring

Länsstyrelsen vill se en livskraftig skogsnäring med lönsamma företag. Det rör såväl det skogliga arbetet i sig som alla förädlingsled men också för de företag som på olika sätt har skogen som bas. Strukturen på skogsägandet varierar över landet och det finns en mångfald av företag som på olika sätt använder och baserar sin verksamhet på skogen. Mellan länen varierar andelen produktiv skogsmark från 37 till 83 procent av landytan, vilket innebär att skogliga frågor är relevanta för alla län men utifrån länens och länens skogliga aktörers olika förutsättningar. Även om skogen oftast ses som en sektor i sig behöver den hanteras i ett sammanhang med andra frågor och politikområden.

Västra Götalands län är ett av Sveriges största skogslän med hög produktion i skogsbruket men också med höga natur- och kulturvärden. Skogslandskapet i länet karaktäriseras av en för landet hög fragmentering på olika skalnivåer. De större skogsområdena omges av slättlandskap eller stora sjöar och kust och det stora antalet privata skogsägare innebär i sig en fragmentering på en mer lokal skala, men också en mångfald som med rätt förutsättningar skapar stora möjligheter.

Skogssektorn bidrar till sysselsättning i stora delar av länet i kedjan från skogsbruk till färdiga förädlade produkter. Från den lilla skalan till de stora industrierna. I ett industrilän som vårt finns en stor efterfrågan på att ersätta fossila kolatomer med biogena från skogen. Noterbart är också att en hel del av råvarorna från skogen i vårt län förädlas i andra län såsom Värmland och Halland.

Det är viktigt att också väga in skogens roll i ett bredare regionalt utvecklingsperspektiv. Skogen och skogslandskapen har många

värden som inte är direkt produktionskopplade men som skapar livsmiljöer inte bara för flora och fauna utan också för de människor som bor och verkar där. Friluftsliv, folkhälsa och attraktivitet, liksom även främjande av besöksnäringen, är i sammanhanget viktiga mål att förhålla sig till i strävan efter hållbar utveckling i hela länet.

För att skapa robusthet och säkra långsiktigheten behöver hänsyn till andra väsentliga nationella mål vägas in. Det gäller biologisk mångfald, ekosystemtjänster, klimatförändringarnas påverkan på skogsbruket och behovet av klimatanpassning inom skogsbruket. Det krävs med andra ord ett helhetsgrepp som beaktar samtliga utmaningar vi står inför som rör skogen; ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

I dag ser vi en ökad konkurrens om skogsmarken, skogens råvaror och dess värden. Det är konstaterat att skogen inte räcker till alla anspråk vilket kan leda till nya målkonflikter i skogen och att de målkonflikter som redan finns skärps och förstärks. Länsstyrelsen är en tvärsektoriell regional myndighet som verkar inom många samhällssektorer vilket gör oss särskilt lämpade att arbeta med sammanvägda bedömningar utifrån regionala förutsättningar. Eftersom skillnaderna är stora mellan länen, så behövs en starkt regional förankring.

Länsstyrelsen föreslår att de regionala skogsprogrammen bör fungera som regionala skogliga råd för att bidra till att uppfylla den svenska skogspolitiken. Det nationella och regionala skogsprogrammet är en samverkansprocess som syftar till att hantera komplexa och ofta konfliktfyllda frågor inom skogspolitiken. I processen ingår länsstyrelser, regioner, skogsägare, miljöorganisationer, industri, forskare och andra relevanta intressenter. Länsstyrelserna förespråkar att regeringen använder det nationella och de regionala skogsprogrammen som bärare inom det skogspolitiska området, i likhet med hur skogsprogram används i många andra länder med omfattande skogssektor.

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsens sammanfattande förslag och bedömningar:

- Bygg vidare på de samverkansstrukturer som finns, som de regionala skogsprogrammen eller andra former av regionalt samarbete. Det borgar för hänsynstagande till de skilda

förutsättningarna i olika län. Länsstyrelserna har i sin roll möjlighet att samordna staten regionalt i detta arbete.

- Vi bedömer att utredningens förslag, i och med att de till stor del är kortsiktiga och i vissa fall kan skapa osäkerhet, inte är till fördel för skogsnäringens långsiktiga utveckling. Vi ser att vissa förslagen riskerar att skapa större osäkerhet hos markägare och mindre förutsägbarhet om vad som gäller vid områdesskydd. Utredarens förslag riskerar även att bidra till osäkerheter kring skogens klimatnytta vilket riskerar att påverka trovärdigheten för klimatrappporteringen.
- Vi har ett stort antal privata och mindre skogsägare som har andra förutsättningar för och mål med sitt ägande än de större. Skogsägandet har också ofta en nära koppling till lantbruket. Insatser för skogsnäringen måste ta hänsyn till skillnaderna mellan olika kategorier skogsägare. Utredaren missar med sina resonemang och förslag dessa förutsättningar.
- Skogen är en förnybar resurs med lång cykel, vilket gör att insatser som görs får effekt på lång sikt. De åtgärder som vidtas måste vara väl avvägda och ta hänsyn till riskerna. Vi anser att utredaren missar dessa perspektiv.

Noterbart är att utredaren låter delbetänkandet och slutbetänkandet stå på var sina ben. Länsstyrelsen vill därför tydliggöra att de synpunkter som lämnades i remissvaret gällande Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk (SOU 2024:91) fortsatt gäller. Det här yttrande är således uppbyggt utifrån de förslag och åtgärder som presenteras i slutbetänkandet (SOU 2025:93). Länsstyrelsen konstaterar att det inte går att se huruvida de synpunkter som lämnades i remissvaret över SOU 2024:91 har tagits om hand och om slutbetänkandets förslag har utformats utifrån dem.

En rimlig tågorordning hade varit att delbetänkandet och de synpunkter som kom in i samband med det hade arbetats in och tydliggjorts i huvudbetänkandet. Det är många timmars arbete som riskerar att vara ogjort arbete.

Vi bedömer att flera förslag slår in öppna dörrar och att de grundar sig i otillräcklig kunskap om hur frågorna, som utredarens förslag försöker lösa, faktiskt hanteras idag. Förslagen i utredningen saknar i vissa delar systemförståelse över hur exempelvis författningsförslag hänger ihop med andra delar av styrsystemet. Det saknas evidens i många delar.

Precis som i delbetänkandet finns förslag som snarare krånglar till det för den enskilde skogsägaren än skapar förutsättningar för den samme.

Vi bedömer att utredningen har en alltför enögd blick på skogens möjligheter och det saknas helhetssyn. Att klimatanpassning saknas i utredningen är ett sådant exempel. En robust politik för ett aktivt skogsbruk är betjänt av en bredare blick och större helhetssyn. Det är nödvändigt för att skapa förutsättningar för skogsägare och skogsföretagare att utveckla sina företag och sina marker utifrån en mängd olika perspektiv och möjliga och önskade framtider.

Länsstyrelsen bedömer att resurser och kompetens att genomföra rådgivning och andra insatser är en nyckelfråga, i synnerhet för Skogsstyrelsen. I grunden är systemet i sig gott och bristerna beror i hög grad på otillräckliga resurser och allt för kortsiktig styrning.

Skogssektorns kompetensbehov och kompetensförsörjning är en viktig aspekt som utredningen inte omhändertar. Det rör förutsättningar att få tillgång till arbetskraft idag, exempelvis utrikes arbetskraft, dels frågor som rör framtidens arbetskraft och de kompetenser som behövs.

Synpunkter på förslag

Författningsförslag

Länsstyrelsen tillstyrker förslag om:

- rätt till ersättning enligt skogsvårdslagen 19§ (1.1); det behöver säkerställas att ersättning enligt denna regel har en

budget som regleras efter behov och omhändertas löpande i efterföljande budgetår för att markägare inte ska bli lidande.

- Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion (1.10)

Länsstyrelserna avstyrker förslag om främmande trädslag (1.1 och 1.4).

Förslaget kring förtydligandet i Jaktlagens 4 § (1.2) anser länsstyrelsen är onödigt. I nuvarande lydelse ingår att begränsa skador genom ”att främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna”.

Ändringen i miljöbalken 7 kap, 7§ (1.3) är olämplig, då det är oklart när den kan tillämpas samt att negativa konsekvenser för naturmiljön riskeras. Nuvarande möjligheter till upphävande av reservat bedöms som tillräckliga.

Att ändra i artskyddsförordningen så att den ligger närmare formuleringar i fågeldirektivet kan vara positivt. Om förslaget om ändring av artskyddsförordningen (1.7) är kompatibelt med gällande EU-rätt är svårt att bedöma innan EU-kommissionens vägledning för fågeldirektivet är på plats. Detta förslag bör därför invänta denna process.

Länsstyrelserna avstyrker införandet av skogsmarksskyddsområden (1.1, 1.3). De behov som finns kan mötas med utveckling av befintliga skyddsformer. Angående biotopskyddsområden är det mer kostnadseffektivt att ta hand om de biotopskydd vi har genom att exempelvis utöka deras arealer så att skyddszoner i form av utvecklingsmark kan ingå så att de blir långsiktigt hållbara i stället för att häva befintliga och försöka etablera nya.

Kap. 4 Synliggör skogens klimatnytta

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om ett nytt mått för skogens klimatnytta såsom förslaget presenteras. Nuvarande modeller bör behållas för kontinuitet och för att säkerställa att beräkningar görs likartat mellan länder. Osäkerheterna är stora kring framtida utveckling av marknaderna för produkter från skogen beroende på politiska mål, styrmedel och utvecklingen i näringsliv och samhälle.

Det innebär att inblandning av substitutionsberäkningar riskerar att leda till osäkra och svårverifierbara klimatnyttor. Utredarens förslag riskerar därmed att påverka trovärdigheten för klimatrappporteringen.

Förslaget riskerar att leda till negativa konsekvenser för skogen som potentiell kolsänka om substitutionseffekterna övervärderas. Det riskerar också att påverka den biologisk mångfalden på ett oönskat sätt. Naturskogar är mer ekologiskt funktionella och därmed resilienta ekosystem än mer likåldriga, ensartade skogar.

Eventuella kompletterande mått och metodik för att synliggöra skogens klimatnytta bör utformas så att metodiken hänger ihop med klimatnyttor för jordbruksmark eller våtmarker. Det är viktigt att det är mått som kompletterar LULUCF och inte skapar ett parallellt system. Om valet av mått och statistik har en tillräcklig hög upplösning för att kunna användas till att följa och analysera utvecklingen på regional eller lokal nivå skulle det skapa förutsättningar för skogsbruket att fatta klokare beslut.

Vidare saknar konsekvensanalysen av förslaget en beskrivning av problematiken med de risker som ett stort uttag av biomassa från skogen kan medföra sett till kolinbindning och biologisk mångfald i skogslandskapet.

Kolinlagring i till exempel ett ökat byggande i trä behöver dock premieras på ett bättre sätt än idag. Kolinlagring i träprodukter har, med rätt incitament, potential som stöttar långlivade produkter och återanvändning.

5 Ny syn på naturvårdsavsättningar och miljöhänsyn

5.1. Formellt skyddad skog och frivilliga avsättningar

Länsstyrelsen instämmer i att en uttalad tydlig politisk avvägning för hur stor areal som bör undantas från skogsbruk och hur Sverige avser att bidra till EU:s gemensamma åtaganden skapar en tydlighet i skogsfrågan. För att undvika osäkerheter och för att få långsiktiga stabila förutsättningar för såväl investeringsviljan som naturvårdsarbetet i skogen är en bred politisk överenskommelse nödvändig.

5.2.Miljöhänsyn vid skogliga åtgärder

Länsstyrelsen ser det som positivt att det i utredning finns en diskussion kring kulturmiljövärden i skogen. Det saknades i delbetänkandet (SOU 2024:91). Utredningen bör dock vara mer precis i hur begrepp kopplat till forn- och kulturlämningar i skogen används. Det behöver vara tydligt vad som avses med begreppet kulturmiljö eller vad som avses med att kulturlämningar i skogen ska användas och utvecklas. I nuläget finns utrymme för tolkningar vilket inte skapar trygghet och förutsägbarhet.

Utredningen fokuserar enbart på skogsbrukets ekonomiska aspekter och inte på kvalitativa värden, exempelvis att se skogens kulturmiljöer som en resurs. Länsstyrelsen saknar också omvärldsbevakning kring hur andra länder i skogspolitiken hanterar forn- och kulturlämningar.

Enligt kulturmiljölagen är det en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön. Det innebär att alla kulturmiljöer bör vårdas och skyddas, inte bara ett urval av dem.

Därför är Länsstyrelsen tveksam till utredarens förslag att Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet i samråd med Länsstyrelsen ska utforma en strategi för att bevara, använda och utveckla de mest skyddsvärda kulturhistoriska lämningarna. Det är omöjligt att i förväg veta vilka lämningar som är mest skyddsvärda. Dessutom ökar kunskapen och förståelsen kring lämningar i skogen ständigt. Att denna kunskap och förståelsen för kulturmiljöernas värden sprids och fördjupas av skogsägare, via exempelvis rådgivning eller andra underlag är viktigt.

Utredaren menar att förslaget om att ompröva arbetet med kulturmiljöer i skogen syftar till att skapa tydlighet för skogsbruket vilken hänsyn som krävs till vilka kulturmiljöer. Detta finns redan. Skogssektorn har i bred samverkan tagit fram gemensamma målbilder med vägledning för hur olika kulturmiljöer ska visas hänsyn.

Utredaren föreslår ett nytt bevarandeinstrument vid sidan av riksintresse och kulturresevat. Länsstyrelsen anser snarare att befintliga instrument (kommunala översiktsplaner, riksintressen och kulturresevat) är tillräckliga men att dessa behöver utvecklas och stärkas.

Utredarens resonemang kring att Skogsstyrelsen bör bli tillsynsmyndighet även för fornlämningar som berörs av skogsbruksåtgärder lämnar en hel del frågetecken. Avser utredaren endast tillsyn av Länsstyrelsens beslut eller ska Skogsstyrelsen även vara prövningsmyndighet enl. 2 kap KML?

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att Skogsstyrelsen bör prioritera arbetet med att säkerställa en långsiktig, ändamålsenlig och robust metod för att följa upp den hänsyn till miljön som har tagits vid skogliga åtgärder, Länsstyrelsen vill samtidigt påpeka att det är viktigt att metodiken innefattar en uppföljning av hänsynstagandets långsiktiga ekologiska funktion och effekt. Det räcker inte att följa upp direkt efter åtgärd. I dagsläget saknas kunskap om effekterna över tid, något som behöver förbättras.

5.3 Skydd av fåglar

Länsstyrelsen ställer sig i grunden bakom förslaget, att en förteckning över fågelarter vars populationer inte befinner sig på en tillfredställande nivå tas fram. Situationen för fågelarter ser olika ut beroende på var i landet man befinner sig vilket behöver tas hänsyn till. Det är också svårt att se att Artdatabankens rödlista inte skulle utgöra ett sådant underlag. Det är rimligt att anta att införandet av en nationell förteckning över arters bevarandestatus inte skulle göra någon skillnad jämfört med i dag, där man utgår från rödlistan. Snarare skulle förvirringen troligtvis öka.

Regionala och lokala förteckningar av fågelarter ger en överblick som idag saknas. Det är därför det rimligare att fortsatt lägga fokus på att ta fram underlag på regional och lokal nivå. Det skulle vara ett viktigt underlag för skogsägare och entreprenörer att förhålla sig till och acceptansen för systemet ökar.

Vidare föreslår utredningen ändring av 4 § p 4a artskyddsförordningen (Afo), där artikel 2 i fågeldirektivet implementeras. Förslaget syftar till att möjliggöra vägning mellan påverkan på arters populationsstatus mot ekonomiska krav och rekreationsbehov. Länsstyrelsen ställer sig inte emot denna ändring i sig men en sådan avvägning hör i första hand hemma i dispensprövningen (14 § Artskyddsförordningen).

Det ska även noteras att utredningen inte tar ställning till att de ekonomiska kraven och rekreationsbehoven ska ha utgång i

påverkan på samhällsekonomi. Ska detta kunna bedömas utifrån 4 § p 4a Artskyddsförordningen behöver ett underlag motsvarande det som behövs för att bedöma påverkan på fåglar tas fram. I annat fall kommer skyddsmekanismen i systemet bara vara förflyttad till att kunna visa vilken betydelse enskilda avverkningar har för samhällsekonomin. I ljuset av EU-domstolens dom den 1 augusti 2025 i mål C-784/23 Voore Mets m.fl. konstateras att det finns utrymme för att göra ändringen som föreslås i utredningen.

Länsstyrelsen anser att det finns en överhängande risk att ansvaret och bevisbördan ökar för den enskilde markägaren. Något som inte bidrar till ett aktivt skogsbruk.

Utredaren föreslår följande i 4 § punkt 4 artskyddsförordningen: "*om inte störningen **saknar betydelse för att***" ändras till "*om störningen **väsentligt påverkar möjligheten att***". Länsstyrelsen har inget emot att denna lagförändring genomförs men har samtidigt svårt att se att det skulle innebära någon skillnad i praktiken. EU-domstolens domar är vägledande och inte ordalydelsen i sig.

Slutligen instämmer Länsstyrelsen i att markägare som påverkas ska erhålla ersättning. De förslag som utredningen föreslår bedömer länsstyrelsen inte förändra något från dagens situation.

5.4. Upphävande av områdesskydd

En mycket stor del av naturreservaten, åtminstone i Västra Götalands län, har flera syften. Det är rimligtvis väldigt sällsynt att något av syftena inte längre skulle vara rimliga att uppnå. Länsstyrelsen bedömer därför att ett införande enligt förslaget inte kommer att få några stora konsekvenser på antalet upphävida naturreservat i Västra Götalands län. Länsstyrelsen anser vidare att förslaget inte kan tillämpas på naturreservat generellt utan bara gälla specifika skogliga syften. Detta eftersom utredningen inte behandlar andra markslag än skog och konsekvenserna av detta förslag på andra markslag därför inte har utretts.

Vid bildande av kommunala naturreservat finns ett samrådskrav med staten (länsstyrelsen) Det är därför rimligt att det bör finnas motsvarande samrådskrav i de fall en kommun avser upphäva ett naturreservat. Detta samrådskrav bör särskilt gälla i de fall statliga bidrag har betalats ut och vid ett eventuellt upphävande bör då erforderliga återbetalningskrav ställas på kommunen.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget och anser att kravet för upphävande av skogliga biotopskydd bör ligga på samma nivå som för naturreservat, dvs synnerliga skäl.

Nuvarande förslag till lagtext "om det finns skäl för det" är en alldeles för generös inställning till upphävande av biotopskydd. Den låga kravnivån "skäl" innebär i princip att ingen avvägning görs mellan det allmännas och den enskildes intresse avseende upphävandet. Därmed innebär förslaget en oacceptabel urholkning av skyddsinstrumentet.

Utredningen föreslår vidare att nuvarande regler om återbetalning vid upphävande ska gälla. Nuvarande regler och praxis innebär att återbetalning endast kan bli aktuell om fastigheten inte bytt ägare sedan biotopskyddet inrättades. Troligtvis finns en mycket stor areal skyddad skog inom biotopskydd i hela landet där fastigheten har bytt ägare. Med en urholkning av skyddsinstrumentet riskeras skyddet av skog på nationell nivå, där staten investerat stora summor i naturvårdssyfte och där naturvårdsnyttan har stärkts eller bevarats.

Vid försäljning av en skogsfastighet betalar köparen i praktiken idag ingenting för mark som omfattas av biotopskydd (annat än ett jakt- och markvärde). Utredningens förslag kommer innebära att en köpare av en fastighet skulle kunna erhålla biotopskyddad mark nästan gratis som sedan kan bli möjlig att avverka utan återbetalningsskyldighet genom att som skäl för ett upphävande till exempel anföra att marken behövs till annan verksamhet. Därmed öppnar förslaget upp för ett slöseri av statliga medel men det riskerar också att ge en skev bild av fastigheters faktiska marknadsvärde. Något som kan ha påverkan på den lokala nivån.

Sammantaget innebär utredningens förslag, i sin nuvarande form, att biotopskyddsinstrumentet blir så urholkat att det blir långsiktigt verkningslöst.

Länsstyrelsen instämmer i utredarens resonemang att det är rimligt att möjligheten att upphäva biotopskydd, likt för naturreservat, framgår direkt av lagtexten.

Länsstyrelsen instämmer inte i utredarens resonemang att:

"Biotopskyddsområden är till sin karaktär annorlunda än naturreservat. Bland annat kvarstår alltid markägarskapet för

biotopskyddet efter bildandet och områdenas storlek är oftast betydligt mindre än naturreservaten. Ett upphävande av skydd på ett mindre markområde får mindre betydelse än upphävande av skydd på ett större område. Det finns därför inte skäl att införa mer restriktiva regler än vad som gäller i dag vid upphävande av biotopskydd.”

Med undantag för att biotopskydd generellt är mindre i storlek än naturreservat finns ingen större skillnad till karaktär mellan biotopskydd och skogliga naturreservat. Båda skyddsinstrumenten har generellt likartade syften och möjligheter till skötsel. Trots att biotopskydden normalt är mindre i storlek kan de ha minst lika stor betydelse som naturreservat för skyddsvärda arters möjlighet att fortleva i landskapet. De kan också vara viktiga beståndsdelar i landskapets gröna infrastruktur. Därtill måste man beakta att ett upphävande av fler biotopskydd ger upphov till kumulativa negativa naturvårdseffekter på både regional som lokal nivå.

6 Mer variationsrikt skogsbruk

Som ett led i ett variationsrikt skogsbruk för utredaren fram att det skulle vara fördelaktigt att tillåta markägaren bruka delar av sin fastighet mer intensivt, för att öka möjligheten att återskapa naturvärden och lämna mer hänsyn på andra arealer. Både produktions- och miljövärden skulle värnas och gynnas av det. Det anser länsstyrelsen är ett intressant förslag att arbeta vidare kring. Det är viktigt att det finns ett tydligt landskapsperspektiv med denna typ av modell och att exempelvis perspektiv kopplat till grön infrastruktur beaktas. Den kräver ytterligare utredning innan det går att påbörja en intensivare skogsbruksmodell enligt utredningens förslag.

Länsstyrelserna instämmer i att det behövs mer kunskap om hyggesfria brukningsmetoder. Vi saknar dock förslag i utredningen som skulle leda till att sådana metoder vann insteg.

7 Ökad rådgivning

Länsstyrelserna tillstyrker förslaget om att rådgivning ska utgöra en betydelsefull del av Skogsstyrelsens kärnverksamhet (7.4). Länsstyrelserna bedömer att mer statlig rådgivning efterfrågas av skogsbrukets aktörer och kan göra reell skillnad i skogen för att nå skogsvårdslagens båda mål.

När frivillighet är en viktig grundprincip för att uppnå de skogspolitiska målen blir markägares kunskap och inställning väsentlig. Länsstyrelsen anser att Skogsstyrelsens rådgivning tidigare har varit ett kraftfullt och väl fungerande styrmedel mot såväl produktions- som naturvårdsmålen inom skogspolitiken. Det är positivt på att denna del av Skogsstyrelsen verksamhet åter kan prioriteras vill understryka vikten av att rådgivningsverksamheten bör utgöra en långsiktigt prioriterad del av Skogsstyrelsens kärnverksamhet och inte enbart utformas som tillfälliga och kortsiktiga informationskampanjer.

Även länsstyrelserna kan ses som en genomförandepart genom de regionala skogliga råd som föreslås med utgångspunkt i skogsprogrammen. Inte minst då länsstyrelsen ansvarar för många närliggande sakområden.

8 Ökad skogsproduktion

8.1. Ett produktionsmål

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen i de två strecksatserna. Dels att Skogsstyrelsen ansvar för att följa upp de mål kopplat till skogsproduktion som riksdagen har fastställt, dels uppdraget att ta fram preciseringar och indikatorer.

8.2. Skogsodlingsmaterial

Inga synpunkter

8.3. Främmande trädarter

Länsstyrelsen anser att det är förknippat med flera risker att introducera nya trädarter. Det beaktats inte tillräckligt i utredningen.

Länsstyrelsen avstyrker första, andra och tredje strecksatsen under punkt 1 och därmed också förslaget till författningsändring. Det är enbart i sydligaste Sverige som det på grund av klimatförändringarna kan finnas behov av plantering av arter som inte växer naturligt i Sverige idag. Här bör en utredning göras av vilka europeiska trädslag som naturligt kan komma att sprida sig till Sverige inom femtio år och i första hand plantera dessa. En sådan utredning ska ta hänsyn till både tillväxt, biologisk mångfald,

klimateffekter och risken för spridning av sjukdomar och andra invasiva arter.

Utredningen tar inte alls upp riskerna med att främmande trädarter sprider skadegörare och svampsjukdomar till våra inhemska trädarter. Några närliggande exempel är att Sovjetunionen planterade Manchurisk Ask (*Fraxinus mandchurica*) vars svamp infekterade vår inhemska ask. Resultatet blev askskottsjukan som gör att asken idag håller på att försvinna som skogsträd i landet. Ju större areal och fler främmande trädarter man planterar desto större är risken för att vi får in svampar och insekter som hotar våra inhemska trädarter. Då spelar det ingen roll att de planterade träden inte är invasiva i sig själva.

Områden med främmande trädarter hotar inte enbart den biologiska mångfalden genom att de riskerar att sprida sig. Den yta de upptar blir helt oanvändbar för många arter. Den svenska modellen med hänsyn inom skogsbruket och en relativt liten andel skyddad skog bygger på att många av arterna kan klara sig i produktionsskogen. Om en större areal blir planterad med främmande arter faller den strategin och en större andel skog behöver skyddas.

Det finns idag en allmänt accepterad definition för samtliga artgrupper när en organism räknas som inhemsk och när den räknas som främmande. Det blir mycket opraktiskt om Skogsstyrelsen ska besluta om en annan definition för just trädarter. Länsstyrelsen anser att dagens definition fungerar bra och att samma definition bör gälla för samtliga organismer.

Länsstyrelsen anser att punkt två bör formuleras om. Förutom att begränsningarna bör grundas på evidens bör även möjligheterna att plantera främmande arter grundas på evidens. Evidenskravet bör gå åt båda hållen. Innan en främmande art får planteras bör riskerna utvärderas och bedömas innan en art kan få planteras.

Länsstyrelsen avstyrker punkt 3. Forskning om vilka främmande trädarter som kan vara lönsamma bör bekostas av de industrier som kommer att tjäna pengar på att plantera dem. Det är inte rimligt att staten står för produktutveckling.

Länsstyrelsen anser att det är ett bra förslag med anmälningsplikt för främmande arter för de arter som det blir tillåtet att plantera. Länsstyrelsen anser dock att även mindre planteringar än 0,5 ha och mindre andelar än 50% bör anmälas eftersom de kan medföra risker

för närliggande skyddad natur. En analys av konsekvenserna av ett sådant förslag saknas helt i utredningen.

Utredningen tar inte heller upp frågan om vem som har ansvar för övervakning och sanering när främmande arter sprider sig. Det finns alltid en risk att frön sprids med skogsmaskiner, människor och djur som färdas i skogen. Utredningen tar inte heller upp vilka konsekvenser det kan få för berörda markägare som kanske inte själva planterat främmande arter. Länsstyrelsen är mån om att principen om att förorenaren betalar tillämpas även i skogen. Länsstyrelsen ser behov av ökade resurser för Skogsstyrelsen och Länsstyrelserna gällande hanteringen av invasiva främmande arter om regeringen går vidare med förslaget i sin nuvarande form.

Länsstyrelsen bedömer att en plantering med främmande trädslag, som inte naturligt kommer att invandra till Sverige inom 50 år, inte kan innebära återställande av ekosystem och inte heller kan anses likna naturligt föryngrad skog, eftersom de biologiska förutsättningarna skiljer sig åt.

Länsstyrelsen anser att förslaget om en lägsta avverkningsålder på 35 år för alla främmande trädarter innebär en kraftig intensitetsökning av skogsbruket och därför inte kan räknas återställande av ekosystem eller naturligt föryngrad skog.

Länsstyrelsen anser att det är bra att testa och utvärdera främmande trädarter i praktiska fältförsök, men anser att utvärderingen även bör gälla effekter på biologisk mångfald, kolinlagring och vattenbehov.

8.4. Bättre återväxter

Länsstyrelsen bedömer att de skyddsåtgärder som väsentligt kan komma att ändra naturmiljön idag fångas upp via anmälningsplikten enligt 12 kap. 6§ miljöbalken. Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att underrättelsekravet i skogsvårdslagstiftningen gällande skyddsåtgärder tas bort, förutsatt att dagens anmälningskrav enligt samrådsbestämmelserna i miljöbalken kvarstår. Om det ändras, utifrån förslag i delbetänkandet, avstyrker länsstyrelsen förslaget.

Oavsett är det viktigt att markägare och entreprenörer har tillräcklig kunskap för att göra rätt bedömning

Länsstyrelserna tillstyrker förslaget att Skogsstyrelsen får i uppdrag att se över sina föreskrifter om föryngringsåtgärder, i syfte att förbättra möjligheterna för en tillsyn som är relevant för att gott föryngringsresultat (8.4).

8.5. Bättre ungskogar

Länsstyrelserna anser att det är angeläget att Skogsstyrelsen inkluderar ungskogar i sin rådgivningsverksamhet (8.5).

8.6. Gödsling

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om gödsling (8.6). Tillförande av gödning förändrar skogens ekosystem i grunden. Utredningen tar inte upp befintlig kunskap om gödslingens påverkan på den biologiska mångfalden. De negativa konsekvenserna kommer att orsaka negativ påverkan på bland annat biologisk mångfald och med oklara konsekvenser för markens långsiktiga produktivitet. Gödsling ger även negativa effekter på markväxande arter som bär och svamp. Till detta kommer risker med påverkan på vattenmiljöer som en följd av gödsling. Ett förändrat klimat med ökad frekvens av torra vårar och somrar riskerar att öka risken för negativ påverkan.

Länsstyrelsen lämnade liknande svar i vårt yttrande till miljömålsberedningens betänkande

8.7. Askgödsling

Länsstyrelserna är positiva till askåterföring (8.7), och anser att uppdraget till Skogsstyrelsen ska vara att ta fram rekommendationer för hur askspridningen bör utföras med målet att uppnå miljökvalitetsmålet "Bara naturlig försurning". Askåterföringen behöver styras till rätt områden ur försurningssynpunkt. I Västra Götaland med försurningsproblematik är detta extra viktigt.

8.8. Begränsa skogsskadorna

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag i den del som avser skogsskador i naturreservaten. Länsstyrelsen anser att det behövs en flexiblare syn på att åtgärda skador från främst granbarkborre i naturreservat än tidigare och därmed också begränsa eventuell spridning av granbarkborre från naturreservaten. Utöver att spridning kan minskas är detta en förutsättning för att få acceptans för formellt skydd av skog och därmed nödvändigt då

myndigheternas arbetssätt idag utgår från frivillighet från markägarna.

Länsstyrelsen vill dock påpeka att det idag, utifrån nuvarande lagtext, endast är möjligt att införa föreskrifter rörande restriktioner och skötsel om de till att uppnå syftet med reservatet. Det är inte juridiskt möjligt att införa skötselföreskrifter med syfte att uppnå effekt utanför naturreservatens geografiska gränser.

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget om att MSB, SMHI och SKS gemensamt och i samråd med länsstyrelsen och kommuner ska utveckla tydligare informationssystem till allmänheten rörande brandrisk och eldningsförbud. Länsstyrelsen vill dock påpeka att det idag finns tillförlitlig information från MSB som är tillgänglig, bland annat genom appen Brandrisk ute. SMHI är samarbetspartner till MSB. Utmaningen ligger i att allmänheten nyttjar informationen. När det gäller eldningsförbud är det initialt kommunens uppgift att bedöma när ett eldningsförbud ska gälla inom kommunens gränser. Länsstyrelserna i Sverige har även mandat att utfärda eldningsförbud i sitt geografiska område.

Länsstyrelsen håller med om att regelbundna övningar är viktigt att genomföra. Länsstyrelserna i Sverige övar och tränar sin roll i krisberedskapssystemet kopplat till samhällsstörningar inom sitt geografiska område. Övningarna sträcker sig även över civilområdena som i vårt fall är civilområde väst där även Halland ingår. Vi ser positivt på att Skogsstyrelsen tar täten i att genomföra övningar i syfte att stärka förmågan att hantera katastrofliknande skogsskador.

8.9. Viltskador

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att ett tydligt mål att förebygga och begränsa skador orsakade av vilt regleras i författning (8.9). Siffermålen har utvärderats efter att utredningen släppts (Widemo, F., Leonardsson, K., Ó Cuív, C., Anderson, J. & Berndt, C. Utvärdering av de kvantitativa målen inom den svenska älgförvaltningen. Rapport Skog 2025:2. Sveriges lantbruksuniversitet, Umeå). Utvärderingen tyder på att de skogliga siffermålen varken är realistiska eller relevanta för älgförvaltningen. Att befästa dessa mål i en författningskommentar är därför inte ändamålsenligt. Den föreslagna ändringen gör att nuvarande utgångspunkt för

viltförvaltningen att balansera olika intressen, ändras till att tillgodose i första hand ett intresse (begränsa skador). Det innebär en genomgripande förändring av utgångspunkterna för viltförvaltningen, som kräver ett bättre beredningsunderlag.

8.10. Lägsta ålder för föryngringsavverkning

Länsstyrelsen bedömer att förslagen inte påverkar förutsättningarna i vårt län i någon större omfattning. Det är i ett nationellt perspektiv viktigt att detta förslag analyseras i relation till målen i naturrestaureringsförordningen.

8.11 Robusta vägar

Inga synpunkter

9 Nytt forskningsprogram

Länsstyrelserna delar utredningens slutsats att det behövs en förstärkt skogsforskning. Med ökad efterfrågan på skogsråvara, klimatförändringar, nya regelverk och nya förväntningar på hur skogen ska brukas behövs ett forskningsprogram med fokus på skogsskötsel.

10 Inför ett evidensbaserat beslutsfattande

Länsstyrelsen bedömer att både Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket redan idag utgår från vetenskap och beprövad erfarenhet. Den första strecksatsen avstyrks.

11 Ett tydligare Sverige i EU

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att regeringen ska ta över viss rapportering till EU från expertmyndigheterna. Utredarens förslag indikerar en önskan om större politisering av skogsfrågorna. För att inte tappa kompetens och för att vidmakthålla evidenskraven bör de nationella expertmyndigheterna involveras även fortsättningsvis.

Länsstyrelserna stödjer förslaget om ett stående forum för samhällsgemensam omvärldsbevakning när det gäller skogsfrågorna. Detta forum bör utformas med förebild i det råd för skogsindustrins värdekedja som regeringen inrättat.

12 Tydligare miljö kvalitetsmål

Länsstyrelserna tillstyrker förslaget att regeringen återkommande ger Miljömålsberedningen i uppdrag att föreslå etappmål för att tydligare styra miljömålsarbetet mot de uppsatta politiska målen (12.6). Detta ligger också i Miljömålsberedningens grunduppdrag. Förslaget att beslut av nya etappmål även måste innehålla beslut om tilldelning av resurser till berörda myndigheter så att etappmålet kan uppnås är viktigt.

Regeringen beslutar om preciseringar till miljö kvalitetsmålen och förändringar av befintliga. Länsstyrelserna ser inte tillräckliga skäl för att ändra preciseringarna enligt utredarens förslag. Dessa förändringar förbättrar varken produktions- eller miljömålen i skogsvårdslagen.

Utredarens bedömer att miljö kvalitetsmålet "Levande skogar" ska följas upp och utvecklas med ett evidensbaserat arbetssätt (12.7). Länsstyrelserna anser att miljömålen redan bygger på en vetenskaplig grund och att nuvarande ansvar för uppföljningen är fungerande. Däremot ser länsstyrelserna positivt på att målen och deras respektive etappmål inom miljömålssystemet så långt möjligt uttrycks specifikt och är mätbara.

Angående förslaget att uppdatera målmanualen för Levande skogar och justera indikatorerna (12.7) vill länsstyrelserna påpeka att båda dessa löpande uppdateras så att de är aktuella och uppfyller de behov som finns i uppföljningen. Detta görs på målmyndighetens eget initiativ.

Förslaget att komplettera miljö kvalitetsmålet Levande skogar avstyrks (12.7). Miljö kvalitetsmålen fastställdes av riksdagen 1999 och visar den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling samt har en bred förankring i samhället. Att göra om miljö kvalitetsmålen så att de blir generella mål för hållbar utveckling motverkar grundsyftet.

Samtliga miljö kvalitetsmål om naturtyper har preciseringar om ekosystemtjänster och utredningen förklarar inte varför just Levande skogar inte bör ha det. Några av de övriga preciseringarna för Levande skogar tangerar ekosystemtjänster, men ingen handlar uttalat om dem, varför länsstyrelsen anser att det är lämpligt att preciseringen finns kvar (12.7.3).

Utredningens påstående om att en större biologisk mångfald kommer att ge fler rödlistade arter är felaktigt. Rödlistan bedömer enbart inhemska arter. Om utredningen menar att den biologiska mångfalden ökar på något annat sätt än att fler arter kommer in och att detta gör att de rödlistade arterna ökar behöver utredningen precisera hur detta skulle gå till.

Länsstyrelsen anser att rödlistade arter i skogen är en lämplig indikator och att byta till "Status för arter och naturtyper som ingår i Naturvårdsverkets åtgärdsprogram" är ett sämre val. Det är mycket få arter som har ett åtgärdsprogram jämfört med samtliga rödlistade arter. Utredarens förslag gör att kopplingen mellan indikatorn och den biologiska mångfalden blir mycket sämre (12.7.4). Det skapar inte tydliga förutsättningar för skogsbruket.

Länsstyrelsen delar utredningens syn att uppföljningen av lämnad hänsyn är viktig. Det är också viktigt att uppföljning även sker på längre sikt, inte enbart samma år eller året efter avverkningen skett, för att säkerställa att hänsynen finns kvar (12.7.5)

Skogsbrukets försurande påverkan har ökat och är nu lika stor som påverkan från luftföroreningar. Länsstyrelsen anser därför att det är viktigt att indikatorn finns kvar (12.7.6). Västra Götalands län har utmaningar kopplat till försurning och denna fråga är viktig för oss. I

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att ändra definitionen av gammal skog och gammal skog med särskilda naturvärden till definitionen i förnybarhetsdirektivet. Definitionen i förnybarhetsdirektivet tar inte hänsyn till brukningshistorien i Sverige där mycket få hela skogsområden har en snittålder över 180 år. Om denna definition införs, inte enbart i indikatorn, utan i skyddsarbetet innebär det en kraftig ambitionssänkning som inte stämmer överens med arbetet för restaureringsdirektivet (12.7.7.)

Länsstyrelsen anser inte att det är lämpligt att ändra preciseringen "Främmande arter och genotyper hotar inte skogens biologiska mångfald." till "Främmande invasiva arter och genotyper hotar inte skogens biologiska mångfald.". Detta eftersom även icke-invasiva främmande arter kan sprida andra arter som visar sig vara invasiva samt att främmande arter genom den yta de upptar minskar ytan som många inhemska arter har att leva på (12.7.8.)

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att till miljökvalitetsmålet begränsad klimatpåverkan (12.8) tillföra uppdrag till

Naturvårdsverket avseende förslag på indikatorer för att följa LULUCF samt uppdraget till Miljömålsutredningen att ta fram förslag på åtgärder för att beskoga lämpliga markområden.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektören Jörgen Peters med rådgivaren Fredrik Fredrikson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Ingrid Guldbrand medverkat. I handläggningen i övrigt har antikvarien Jesper Clarito, naturvårdshandläggaren Robert Knubb, handläggaren Tobias Bernhardsson samt strategen för regional utveckling Mikael Cullberg deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.